

Andro Mänd: Estoniast emotsioonideta - arhitektide liidu pöördumise tagamaad

Kuna Estonia on riigikogu kultuurikomisjoni koostatud pingereas viimane, siis tuleb kindlasti eelnõusse esimeseks punktiks lisada Estonia teatrile maa ostmise. 10-15 aasta pärast, mil uut hoonet hakatakse rajama, ei ole Tallinna kesklinnas võimalik enam hoonestamata krunti leida, kirjutab Andro Mänd.

Eesti arhitektide liit tegi eelmisel reedel pöördumise riigikogu liikmetele ja riigikogu kultuurikomisjonile seoses eelnõuga "Riiklikult tähtsate kultuuriehitiste rajamise ja renoveerimise pingerea kinnitamine".

Arhitektide liit otsustas juba eelmisel aastal, et ei asu riiklikult tähtsate kultuuriobjektide aruteludes toetama ühtegi konkreetset kandidaati, sest enamike projektidega olid seotud paljud liidu liikmed.

Nüüd, mil riigikogu kultuurikomisjon on oma otsuse teinud, saame tunnustavalt tehtud valikut kiita. See on mitmekesine ning enamik väljavalitud projektidest aitavad kaasa piirkondade laiemale arengule.

Valitud objektide loeteluga võib rahule jääda, kuid saatan peitub detailides. Praegu on eelnõus riiklikult tähtsate kultuuriehitiste rajamise ja renoveerimise pingereas neljanda punktina kirjas "Rahvusooperi praeguse hoone juurdeehitus". Sellises sõnastuses vastu võetud eelnõu korral jääb Estonia taaskord ilma kaasaegse ooperiteatri nõuetele vastavatest ruumidest.

Senine arutelu riiklikult tähtsate kultuuriobjektide üle on toimunud pigem emotsioonide pinnal. Toon esile mõned tõsiasjad, mis aitavad arhitektide liidu seisukohta selgitada.

1

Eesti Vabariigi seadusandlusest tulenevalt ei ole võimalik ehitada võõrale maale omaniku loata ning antud piirkonnas ka ilma muinsuskaitseameti nõusolekuta. Kõnealuse juurdeehituse maa ei kuulu teatrile, vaid Tallinna linnale. Mitte ükski Tallinna linnaamet ei poolda Estonia teatri juurdeehitust. 24.mail 2021

err.ee

Eesti Draamateater
Estonia teater
Ott Maaten
Teater

edastas ka muinsuskaitseamet linnale juurdeehitust mitte toetava seisukoha.

Praeguses sõnastuses vastu võetud eelnõu lükkaks vastutuse ning tulevikus aset leida võivad vaidlused riigikogult erialaorganisatsioonide ja linna õlule. Selle tulemusena võib Estonia järjekordselt oma uuest saalist ilma jääda.

2

Võimalik maksimaalne juurdeehituse maht jääks liiga väikeseks, et olla vastavuses kaasaegse ooperiteatri vajaduste ja nõudmistega. Võrdluseks mõned lähiriikide näited: Kopenhaageni uue ooperiteatri pindala on 41 000m², Oslo uue ooperiteatri pindala on 49 000m², Peterburi Maria teatri uue hoone pindala on 52 700m².

Estonia pindala koos uue juurdeehitusega oleks 17 000m² + 10 000m². Seega on plaanitav Estonia juurdeehituse maht koos olemasoleva hoone mahuga juba praegu ca kolmandiku võrra väiksem kui on teiste kaasaegsete ooperiteatrite maht. Võib eeldada, et paarikümne aasta möödudes hakatakse taas rääkima uue juurdeehituse vajalikkusest.

Taustainfoks lisan, et Oslo ooperiteatri valmimishetkel oli linna rahvaarv 554 500 elanikku ning Kopenhaageni puhul 502 000 elanikku. Aasta alguse seisuga oli Tallinna elanike arv 445 688 ning see jätkab kasvamist.

Erinevalt eelpool mainitud Põhjamaade pealinnadest avaldab Tallinnale mõju ka Helsingi lähedus oma 632 000 elanikuga, sest väga suur osa Estonia külastajatest on just sealt pärit. Oleme seisukohal, et meie kultuuri üht sümbolinstitutsiooni, Estonia teatrit, peaks kohtlema võrdväärseks teiste Põhjamaade ooperiteatritega.

3

On esitatud väiteid, et uue hoone rajamine on liiga kallis ja pole riigile jõukohane. Uus teater maksab kindlasti palju, kuid teatrite puhul moodustab väga suure osa hinnast lavatehnoloogia, mis tuleb hankida ka juurdeehituse puhul.

Lisaks toon välja veel ühe arvulise võrdluse. 1996. aastal

nimetas riigikogu esimest korda riiklikult tähtsad ehitised ning toona osutus valituks ka ERM. Tuginedes RKAS-i andmetele, kujunes ERM-i maksumuseks 87 300 000 eurot.

1996. aastal, mil ERM-i rajamise otsus tehti, oli Eesti riigieelarve tulude suurus 857 481 370 eurot. Seega ERM-i hoone, mis valmis 20 aastat hiljem, moodustas otsustamise hetkel 10,18 protsenti toonasest riigieelarvest.

Praeguse riigieelarve tulude maht on 11,2 miljardit eurot, seega saaks sama protsenti aluseks võttes Estonia uuele hoonele kulutada 1,14 miljardit eurot. See on muidugi utopiline järeldus, kuid näitab selgelt, et aastal 1996 langetati riigimehelik ja julge otsus, mis tõestab, et me ei tea, milline on meie majanduslik olukord ja võimekus 10-15 aasta pärast, mil seda hoonet realselt rajama hakatakse. Me ei tohiks lukustada oma praeguste otsustega järgmise põlvkonna tegemisi.

4

Kõlanud on väited, et uue hoone puhul jääks olemasolev hoone tühjaks. Estonia puhul on tegu parima ruumiliste võimalustega draamasaaliga kogu Tallinnas, sest neil on olemas nii külg- kui ka tagalava. Lahendus, mida sellises suuruses pole üheski teises Tallinna [teatris](#).

Seega on seal lavastamiseks parimad võimalused. Kas see muutub osaks praegusest Eesti [Draamateatrist](#), mis saab endale ühe saali juurde või täitub see hoone uue [teatriga](#), on juba tuleviku arutelude teema.

5

Arhitektide liit viib läbi ja kooskõlastab igal aastal kümneid arhitektuurivõistlusi ning oma aastakümnete pikkusest praktikast lähtuvalt väidame, et kui tellija soovitava ruumiprogrammi pindala/maht on suurim, mis antud alale on detailplaneeringu või projekteerimistingimustega lubatud, siis ongi tulemuseks täpselt selline maht nagu me meedias ilmunud piltidelt oleme näinud.

"Avalik rahvusvaheline arhitektuurivõistlus aitaks kindlasti kvaliteeti parandada, kuid me ei saaks parimat arhitektuuri ega head linnaruumilist lahendust."

Estonia olemasoleva teatrimaja juurdeehituse võistlus ei oleks mahulise ja linnaruumilise lahenduse võistlus, vaid ainult fassaadide kujunduse võistlus. Avalik rahvusvaheline arhitektuurivõistlus aitaks kindlasti kvaliteeti parandada, kuid me ei saaks parimat arhitektuuri ega head linnaruumilist lahendust.

6

Kuna Estonia on kultuurikomisjoni koostatud pingereas viimane, siis tuleb kindlasti eelnõusse esimeseks punktiks lisada Estonia teatrile maa ostmise. 10-15 aasta pärast, mil uut hoonet hakatakse rajama, ei ole kesklinnas võimalik enam hoonestamata krunti leida.

Tehing tuleks praegu ka majanduslikult soodsam, kuna paarikümne aasta pärast on maa hind tunduvalt kõrgem - vaba maad jääb iga aastaga vähemaks. Kuni uue hoone valmimiseni saaks seda kasutada välikontsertide, festivalide, linnainstallatsioonide jms korraldamiseks.

7

Erasektor on pakkunud teatrile uusi krunte sadama piirkonnas, kuid sellele ideele on esitatud vastuväide, et sadamaala on liiga eraldatud ning inimesed ei satu sinnakanti tihti. Tegelikult on selles piirkonnas alanud juba väga hoogne ehitus- ja planeerimistegevus.

Ajaks, mil lõpuks jõutakse uue teatri ehitamiseni, on sealne linnakeskkond juba valmis ehitatud ning piirkonnast on kujunenud Tallinna üks uusi tõmbekeskusi.

Kokkuvõtteks

Meil ei ole ühtegi etteheidet Estonia teatrile ega Estonia peadirektorile Ott Maatenile. Vaadates seda, kuidas Estonia teatrit on uue maja lubadusega juba aastaid narritatud, siis oleks iga juht teinud samasuguse "pigem varblane peos" otsuse ning asunud juurdeehitust kavandama.

Eesti arhitektide liit loodab, et riigikogu viib eelnõusse "Riiklikult tähtsate kultuuriehitiste rajamise ja renoveerimise pingerea kinnitamine" sisse vajalikud täpsustused, et tagada meie kultuuri ühe sümbolinstitsiooni viimine 21. sajandi muusikakultuuri

tasemele.

Palume kasutada eelnõu tekstis "Rahvusooperi praeguse hoone juurdeehitus" asemel sõnastust "Rahvusooperi hoone" ning teise täiendusena palume lisada kultuuriobjektide pingeritta esimese punktina "Rahvusooperi uuele hoonele maa hankimine".

Toimetaja:

Kaupo Meiel